

Batyu

1. Hóka már nem volt biztos afelől, hogy valóban immunis-e Etire. Egyre csak várta, hogy halványuljanak a vele kapcsolatos képek, melyek időről időre felvillantak emlékezetében, de ez nemigen akart bekövetkezni, pedig a fakulásnak már attól végbe kellett volna mennie, hogy elmaradt Granicsáriéktól. Már korábban is járt úgy, hogy azt képzelte, bátran beállíthat hozzájuk, s amikor aztán ott volt, ugyanaz a türelmetlen és mohó vágy lobbant fel az érzékeiben, mint a kihagyott idő előtt. Hogy a távollét ideje ezúttal elégnek bizonyul-e, csak az ellenpróba igazolhatta volna, de épp ennek az eredményétől félt, nem árt résen lennem, gondolta, gyanús vagyok magamnak. És amikor úgy érezte, mégsem húzhatja tovább a jelentkezést, ravaszkodni próbált, azt ötle ki, hogy jobb lesz telefonon beszámolnia róla, mire jutott Gézával. A kísértés ellen azzal akarta bebiztosítani magát, hogy egy keddi napon, az intézetben hívta fel Etit. Arra készült rá, hogy a vonal túlsó végéről megint az *eltűntél, mint szürke csacsi a ködben* című, kedves szemrehányást fogja hallani, és a *te már egészen megféledeztél rólunk* lesz a kóda, amit az ő számára érzékeny rekedtesnek tűnő hang csalogató évődéssé fest át, azt se mondtad még el, mit végeztél Gézával, és ebből a *se* lesz a fontos, mert úgy kell érteni, hogy másért is hiányzik Etinek, nemcsak emiatt. Válaszul majd azzal kér elnézést, hogy a szakdolgozata miatt mostanában semmire sincs ideje, és szűkszavúan közli a lényegét: *lesz új regény, megnyugodhatsz*. Ezzel teljesítette, amit vállalt, eltűnhet Eti büvköréből, nem tartozik neki többé semmivel. Szemtől szemben viszont ugyanezt képtelen volna ilyen hűvös távolságtartással elintézni.

2. A terv mégsem vált be, mert Eti rögtön azt suttogta a kagylóba, éppen értekezletünk van, most nem tudok beszélni, de ha holnap feljössz, mindent elmesélhetnél, Géza nem lesz otthon, ja, te még nem is tudod a nagy újságot, bedugták tanácsadónak a Mozgalomtörténeti Múzeumba, szerdán és pénteken egész nap ott dekkol, ez a kárpótlás a díj körüli mizériákért. Hóka némán átkozódott magában, amiért akkor akarna valóra válni ez a sokszor elképzelt helyzet, amikor már annak az elképzelését is megtiltotta magának. Kettesben, az üres lakásban – Etinek tudnia kell, hogy ez minek hangzik, és visszaél vele, hogy ameddig a dolog veleje nyíltan kimondva nincs, megérteni sem kötelező. Az is lehetséges persze, hogy nem kísértésről, hanem burkolt lekezelésről van szó, engem bátran odahívhat, de azért, mert rólam fel sem tételezi, hogy kihasználnék egy helyzetet, amivel minden más férfi habozás nélkül visszaélné, hiszen szerinte csak egy gyerek vagyok. Van egy harmadik változat is: ezzel akarja kiprovokálni, hogy mutassam meg, nemcsak a szájam jár, cselekedni is merek, ha kell. Akármelyik érvényes, számomra mind egyformán csapda, döntötte el magában, és a válasza, ha elmondhatja, így hang-

zott volna, inkább máskor jönnék, csakhogya Eti rövidre zárta a beszélgetést, itt már pisszegnek, hogy tegyem le, szóval ahogya megbeszéltük, holnap várlak.

3. Délután beült a tanszéki könyvtárba, s mielőtt kikérte volna a dolgozatához szükséges köteteket, a folyóiratok tárlójában hosszú ideje porosodó lapok között észrevett egyet, amit nemrég tehettek ki, mert szürkés-kék alapszíne még nem fakult meg, ezzel messziről is észre vettette magát. Hóka előbb a távolból, hunyorogva silabizálta ki, hogy a *Filozófiai Értesítő* új száma az, aztán sietett közelebb is meggyőződni róla, de azt látta, hogy az új szám is meglehetősen régi, mert az 1961/4-es jelent meg most, 1963-ban. Olyan izgalommal böngészte az *Értesítő*t, mintha legalább is a *Gayda* nevű párizsi szexmagazint tették volna ki, aminek egy példányát annak idején a bécsi Világifjúsági Találkozón járt delegáció fiútagja csempészte oda – mint utóbb, amikor lebukott, közölte, azért, hogy *saját szemekkel győződjetek meg róla, milyen is az erkölcsi fertő nyugaton*. Még jó, hogy éppen egyik évfolyamtársam sincs itt, gondolta Hóka, mert azt kérdezné, téged meg mióta izgat a filozófia, s ő nem mondhatná erre, hogy amióta ismerek egy filozófust. Az izgalom elég pontosan fedte azt a lelkiállapotot, ami úrrá lett rajta, s ez az izgalom még csak nem is szellemi természetű volt. Már a folyóirat pusztá címe olyan felajzónan hatott rá, mintha maga Eti vonult volna át a termen. Ezt már csak fokozta, amikor kiderült, hogy épp ebben a számban, vezetőanyagként jelent meg Földes Etelka (furcsa volt nevének nem a becézett változatával találkozni) egyik tanulmánya is.

4. *Moralizáló revizionizmus és amorális elméleti renegátság* – ez a cím állt a tartalomjegyzékben. Az első oldal alján pedig csillag alatt tudatta (*a szerk.*), hogy a tanulmány második részét terjedelmi okokból majd a *Filozófiai Értesítő* következő számában közlik. Eti publikációja a másnapi látogatástól pánikba esett Hókát váratlanul mentőtlettel ajándékozta meg. Ha fene fenét eszik is, átrágja magát a szövegben, és keres benne valami olyasmit, amiről sokat és lendületesen beszélhet, és ezzel hihetővé teszi, hogy Eti izgalmas gondolatai kiszorították az agyából azt a kihívást, amit az üres lakás jelent. Kapóra jött ez a tanulmány, mert nélküle nem maradna számára más egerút, mint adni a gyámoltalan, bamba, nyámnyila fickót, akinek nem hatol el a tudatáig, hogy mi a teendő, ha egy nővel kettesben marad. Ebben még csak nem is az lenne a kínos, ha Eti ezt a féltékenységével magyarázná, de Hóka tudta (mert önmagát nem csaphatta be), hogy a viselkedése alapján Eti bátran minősíthetné farizeusnak is, aki bezzeg mereszti rá a szemét, mikor úgysem történhet semmi, de ha csak a kezét kéne kinyújtania, álszent módon adja az értetlent. Úgy érezte, egy idegen szemével nézve a helyzet még lesújtóbb, mert ha nem ugrik neki rögtön Etinek, az is megkérdőjelezhető, kívánja-e őt egyáltalán, vagy csak szeneveg? A kettesben levés volna a *hic Rhodus*, s ha nem érti a *hic salta* parancsát, akkor a vágyakozása is komolyan vehetetlen. Azt pedig, ami az igazság, tudniillik hogy a barátja feleségéről lévén szó, erkölcsi skrupulusok bénítják meg, senki emberfia nem hinné el. Eti tanulmánya az *Értesítő*ben mindezt úgy oldhatja meg, hogy a kettejük kapcsolatát átemeli egy másik dimenzióba, hiszen olyasmiről fognak szenvedélyesen beszélni, valószínűleg vitatkozni is, ami Etit *szakmailag*

érdeklí. És ha ilyen a téma, akkor nem kényszeredett társalgást folytatnak azon az alapon, hogy a férjem barátja bizonyos fokig az én barátom is. Ha így lesz, ő, Hóka, nem válhat holnap nevetségessé, és nem tűnhet gyávának, mert Eti testének becserkészése helyett a munkájához fog (véltetően szenvedélyes) megjegyzéseket fűzni, kimondatlanul is azt bizonyítva ezzel, hogy neki Földes Eta legalább annyira a barátja, mint Granicsári Géza.

5. Még élesen élt emlékezetében az az eset, amikor néhányadmagával beállított Granicsáriékhoz, és meglepetésükre Eti nyitott ajtót, aki amint meglátta őket, már támadt is, Géza még nem ért haza, közölte nem titkolt ellenséges éllel a hangjában, és rögtön hozzátette, választhattok, hogy azonnal elmenekültök-e, vagy egy ideig kibírjátok a társaságomban, de beülhettek az ő szobájába is, nem kell megjátszanotok, hogy bármelyikőtöknek is volna értelmes megbeszélőnivalója. Milassin dachból, négyük nevében rávágta, hogy inkább beülnének Gézához, Eti pedig kijelentette, hogy örül ennek, mert volna jobb dolga is, mint velük kínlódni, s azzal faképnél hagyta őket. A sértődött luvnyája, hördült fel Vukovics, ő, Hóka pedig önmagára haragudott, hogy nem volt mersze azt mondani, ti csak menjetek, én igenis szeretek beszélgetni ezzel a nővel, mert sok olyasmit tud, amiről gőzünk sincs. Na persze, mondta volna erre Vukovics, filosz a filozsnak nem vájja ki... Holnap legfőbb cél Etivel elhítenni, a tanulmánya túl izgalmas, semhogy mással is tudna foglalkozni az ember, amíg azt meg nem vitatták, ezért kivételesen nem mint nő, inkább mint filozófus iránt érdeklődik iránta.

6. Miért nem mondtad, hogy ez már megjelent, miért véletlenül kell megtudnom? Amint Eti ajtót nyitott, Hóka meglengette előtte a táskájából előhúzott *Filozófiai Értesítőt*, s közben megállíthatatlanul hadart, csoda, hogy a tanszéki könyvtárban észrevettem, aztán bejárhattam a fél várost, hogy szerezzek egy példányt. Te bolond, nevetgélte Eti, eszembe se jutott, hogy érdekelhet! Miért költesz ilyen vacakságra? Éppen hogy nem vacakság, vágta rá Hóka, annyira nem, hogy tegnap a könyvtárban, pedig épp csak bele akartam kukkantani, most már megmondhatom, merő udvariasságból (hogy mégis, ha idejövök, tudjak legalább valami közhelyeset mondani). Aztán jól ott ragadtam, mert muszáj volt egy ültő helyemben végigolvasnom. Megvenni meg azért voltam kénytelen, mert itt-ott, ezt-azt alá akartam huzigálni, amit a könyvtári példánnyal nem tehetek. Komolyan mondd, hogy érdekelt, csapta össze a kezét Eti, régóta sejtem, hogy bolond vagy, de hogy ennyire? Az Eötvös-regényekből kellett volna felkészülnöm, de miattad, vagyis a tanulmányod miatt el, na, hogy is mondjam finoman, el... Elbasztad az időt, segítette ki Eti, mintegy jelezve, hogy immár felnőttnek tekintí, nahát, erre tőled egyáltalán nem számítottam! Hóka arca lángvörösre gyúlt, olyan szó korbácsolta fel az érzékeit, amelyet ezerszer is hallott naponta, de attól hogy Eti szájából röpíent ki, vérforraló lett, s elfeledtette vele, hogy milyen eltökéltséggel jött ide, ha kísértések érik, tudomást se vesz róluk, ha kénytelen tudomást venni, ellenáll nekik minden erejével, ehhez képest ez a szó most úgy hatott rá, mintha felszólítás volna igei alakjának gyakorlására. Eti nem látszott észrevenni ezt, és továbbra is kítartóan hűledezett, ha ezt nekem más meséli el, nem hiszek neki, egy opusz, ami a *szándék-*

etika meg a *következményetika* dialektikájáról szól, amit azok se mind olvastak, akiknek hivatalból érdekelődniük kellene, téged, egy alanyi költőt, arra is rávett, hogy elolvasd...! Tényleg elolvastad? Hóka úgy érezte, most végre abban a mederben folyik a beszélgetés, amelyikbe ő akarta terelni, naná, hogy érdekelt, vágta rá, nem kéne előítéletesen gondolkodnod, nem minden költő hülye, egyébként már csak azért is elolvastam, hogy próbára tegyem magamat, mennyit értek meg belőle. Etinek ettől még jobban felragyogott a szeme, na, és kiderült, mennyit értettél? Mindent, vágta rá Hóka önérzetesen, első szótól az utolsóig. Eti a fejét rázta, majd úgy érezte, ekkora álmélkodást meg kell magyaráznia, tudod, ha ti költők írtok valamit, annak mindjárt van visszhangja, de nekem az, hogy beszélünk róla, nagy szó, mert filozófusok közt fehér holló az ilyesmi, egy év is beletelik, mire valahol valaki írásban reagál, és újabb egy év, mire én válaszolhatok. S akkor te idejössz azzal, hogy elolvastad... Nem térek magamhoz! Bepárasodott tekintete szinte simogatta Hókát, aki igyekezett ezt úgy érteni, hogy csak az olvasónak szól. Közben azonban nem tudta nem észrevenni, hogy a fotelbe kuporodott Etinek ebben a helyzetében ingerlő élességgel rajzolódik ki, milyenek a combjai. Tényleg mindent értettél, folytatta Eti a faggatózást, a tudományos zsargon se zavart? Azért kérdelem, mert Edmondó szerint olyan nehézkesen írok, hogy még ő is alig bírja megfėjteni, s akkor te egy szuszra végigolvastad? Hosszan, gyöngéd pillantásokkal járatta a szemét Hókán, majd hirtelen, egy gondolati szöcskeugrással olyan tartományba lendült át, ahová Hóka éppen a legkevésbé akarta követni, gyanús vagy nekem, mondta, és különös mosoly játszadozott a szája körül, nem lehet, hogy ezzel az egészszel csak hízelepsz, mert valamit el akarsz érní nálam?

7. Püff neki, gondolta Hóka, ő még *von achremből* is képes beletrafálni, de nem köthetem az orrára, hogy részemről ez éppenséggel elterelő hadművelet, és bár a valóság épp ellenkezője annak, amit feltételez, a lényeg tényleg az, hogy akarom tőle azt a valamit, s azért csinállok ilyen manővereket, mert a moráлом nem engedi akarnom. Ezért kell ez a virbli, ezért kell bizonyítanom, hogy a szellemi izgalom számomra is tud fontosabb lenni a testinél, vagyis épp az ő tanulmánya, mint friss élmény, tehet róla, hogy ma nem akarok semmi mást, csak erről beszélgetni. Hóka azzal is tisztában volt, hogy a hízelgés vádját is vissza kell vernie valamivel, még hozzá hitelesen, ezért a hangjába engedte beszűrődni a méltatlankodás árnyalatát, majd mindjárt nem gyanúsítasz hízelgéssel, kiáltott fel, ha meghallod a véleményemet, szerintem ugyanis azt, amihez neked nyolcvan oldal kell, kétszer nyolcvan, szúrta közbe Eti, akkor pláne, szóval ezt az egészet a közmondás elintézte egyetlen mondattal. És melyik lenne az, felhősödött el Eti homloka. *A pokolba vezető út is jószándékkal van kikövezve*, vágta ki Hóka. Sajnálom, én nem ismerem, közölte Eti, és szemlátomást azt latolgatta, kell-e megsértődni? Úgy döntött, egyelőre nem, végül is amit Hóka mond, az éretlenségéből fakad, az ő huszonhárom éves szemhatára csak addig terjed, hogy populáris marhaságokkal képes azonos szintre állítani egy filozófiai munkát. Gondot jelenthet számára, hogy elhencegett a moralizáló revizionizmus olvasásával, de most már valamit mondanía is kell róla, és ennyi telik tőle. Azért ennél kicsit bonyolultabb a helyzet, pendítette meg a felhozható ellenvetések legtapintatosabbikát, de semmi baj, Gyuri, tőled nem várha-

tó el, hogy észrevedd, ami a probléma korábbi megközelítéseihez képest nálam újdonság. Márpedig észrevettem, vágta rá Hóka, az elvont, örökérvényű kérdéseket te átfordítod napi politikába. Át-for-dí-tom? Hogyhogy átfordítom? Eti hangja most már közel állt a felfortyanáshoz, mindent talán mégsem köteles szó nélkül eltűnni, honnét veszed ezt, kiabálta, éppen hogy örök dolgokról beszélek, hiszen az a legfőbb tétel, hogy a morális szempont soha, semmilyen körülmények közt nem kerekedhet a társadalmiak fölé, ez pedig minden, csak nem politika! Ezt nem lehetett nem kimondanom, mivel egyesek, a közelmúltban is, fel voltak háborodva, hogy az általuk előidézett *következmények* alapján ítélik meg őket, várjunk csak, kérdezte Hóka, *meg*, vagy *el*? Hha-hha, szellemes, rázta le a közbevetést Eti, az most mellékes, a lényeg az, hogy a nagyszerű *szándékaikkal* takaróznak! Hókának úgy rémlett, hogy olvasás közben jutott eszébe az átfordítás, és lám, a gondolatai gomolygó ködéből egyszer csak megint előcsillant a magyarázat, tudom már, mi zavart nálad, mondta, a tudatos ártani akarást néha összemosod a jóhiszemű tévedéssel. Hha-hha, hallatta újra már ismerős művi kacaját Eti, *gönnomlom neked* az ilyen jóhiszemű tévedést, de felvilágosítalak, a revizionisták kérnek maguknak menlevelet, s épp erre hivatkoznak! Helyben vagyunk, vágta rá Hóka, az ilyen címkézés szerintem nem a filozófia dolga, a revizionisták emlegetése nem más, mint színtiszta napi politika. Eti szomorkás fölénnyel nézett rá, mintha volnának megsemmisítő ellenérvei, de azokat nehezebb fajsúlyú bírálóknak tartogatná, a kis tudatlan Hóka csak tapintatot és elnézést érdemel. no meg azt, hogy önértetének csorbulása nélkül vezessék ki a zsákutcából, amelyikbe beleharcolta magát. Nézd Gyuri, politika és ideológia közt nagyon szűk a mezsgye, a revizionizmus pedig ideológiai elhajlás, no és amit te nem tudhatsz: az ideológiára már filozófiai státútum vonatkozik. Ezen már sokan vitatkoztak előtted is, és tőled végképp nem várható el, hogy tisztában legyél annak az előzményeivel, amibe – mondhatni véletlenül – beletenyereztél. Hóka elkezdte furán érezni magát, nem sok hiányzik, hogy ne csak a mára kitűzött célt érje el, hanem túl is fusson rajta és ellenségessé tegye Etit, itt a pillanat a visszakozásra, pardon, mondta, nyilván sok butaságot összehordtam, de én tényleg nem vagyok filozófus. Nem, te csak egy angyal vagy, kiáltotta Eti, s a szemébe visszatért a simogató mosoly, *nekem* nem kellett volna belemennem egy teoretikai disputába, veled meg pláne nem, aki bearanyoztad a napomat, és már tegnap is az én unalmas szövegemre pazaroltad az időt... Merőn nézte a szobában izgatottan fel-alá járkáló Hókát, és váratlanul témát váltott, mondd, ez a nadrág, ami ma rajtad van, ugye új? Én legalább is még sose láttam. Nem kell zavarba jönnöd, nagyon jól áll, sokkal jobban, mint az eddigiek, ebben gusztusos kis fokhagymagerezd feneked van, miközben a legtöbb férfi zsíros és lapos, vagyis igazából már *ülep*. Ha a lányok még nem mondták, tudd meg tőlem, hogy egy ilyen feneket minden valamirevaló nő megbecsül! Hóka elvörösödött, s amikor éppen háttal volt Etinek, kiszaladt a száján egy megjegyzés, ami nem illett a terveikhez, nincsenek semmiféle lányok, és ezt jobb is, ha nem feszegetjük! De miért, csodálkozott Eti, csak nem azt akarod elhíttetni velem, hogy olyan jóképű fiúnak, mint te, gondjai lehetnek a lányokkal? Hóka ingerülten felelt, nem, nem a lányokkal, a nőekkel. Most kéne befognom a pofámat, gondolta, most még lehet, de képtelen volt elhallgatni, a dolog úgy áll, elmondom, ha ez téged érdekel, bár

meglepne, hogy a világ elvárja az embertől, keressen magának egy korban hozzá illő libát, akkor is, ha csak olyan van, akivel két szót nem tud beszélni, akit meg az nem érdekel, ami engem foglalkoztat, aki világraszóló szívességet tesz, ha ágyba bújjik velem, miközben én azt gondolom, hogy valakivel lefeküdni vidám és kedves dolog, és a gyöngédség a lényege, örömeinkben csináljuk, nem azért, hogy azután legyen kít zsarolni. Ebből kifolyólag nekem jobban tetszenek az érett nők, nem az öregek, az érettek, az olyanok, akik már megélték egyet-mást, és van ami nekik épp olyan fontos, mint nekem az írás. De nálunk partnert csak az előbbi szabványhoz lehet találni. Vagy van még egy útja annak, hogy az ember ne legyen magányos: legyen mindegy, hogy kivel vagy együtt, csak luk legyen az illető lába közt, bocsnat a durva kifejezésért, nekem azonban se ahhoz, se ehhez nem fűlik a fogam. Az érett nők már mind foglaltak, de különben is, ők az olyanok, mint én, maximum csak szánakoznak vagy kinevetik, mint egy csodabogarat, esetleg felméri, hogy nincs önálló egzisztenciám, *tehát* kapcsolatként szóba se jöhetnek, no és vannak még az érzőbb szívűek, akik – idézőjelben – biztosítanak a *megértésük-ről*, amivel aztán jól kint vagyok a vízből.

8. Tirádája vége felé Hóka már szinte kiabált, és hiába tudta, hogy minden szavával a taktikája ellen vét, mégsem volt képes abbahagyni, pedig érezte, hogy olyan szakadék szélére sodorja magát, ahonnan nehéz lesz visszatérnie. Alig akarta elhinni, hogy miután elhallgatott, Eti nem kezd fölényes kioktatásba, azt se mondja, hogy eltúlozza a dolgokat, nem áll elő azzal, hogy most így beszélsz, mert el vagy keseredve, de majd találsz magadnak egy rendes lányt. Álságos közhelyekre lett volna kész válasza, de azt, hogy Eti csak nézett, hosszan, és sugárzó pillantással, nem mertte megérteni, mert mintha szavak nélkül is azt üzenté volna, itt vagyok, én vagyok az az érett nő, aki nem kér számon rajtad egzisztenciát, nem néz le, nem nevet ki, nem traktál a *megértésével*, csak vedd már észre, hogy én vagyok. Hóka idegeire csomót kötött a tudat, hogy talán minden ebben a pillanatban dől el, agyában a töprengéstől pattanásig feszültek az erek, vajon nem kellene-e füttyülnie minden etikai megfontolásra, meg a saját skrupulusaira, és engedni a vágyának, hogy megérintse Eti, ha pedig téved, az abból derüljön ki, hogy a nő előlki, az elutasítás ne saját képzeletének a szüleménye legyen. Úgy érezte, meg kell hosszabbítania a döntés előtti pillanatot, hogy nagyobb bizonyosságot szerezzen, jól értette-e Eti viselkedését? Abba a mondatába kapaszkodott, ami az imént felajzotta, és például te a *valamirevaló* nők közé tartozol? Bátornak hitte a kérdést, de Eti talán nem kérdést várt, ám attól, hogy Hóka még mindig csak beszél, hirtelen lefoszlott róla a varázslat, szeméből is eltűnt a csillogás, és egy sóhajjal visszatért az elmélkedések terepére, az a baj veletek, férfiakkal, mondta, hogy gyönyörűséges elméletekkel tudtok előállni, és amíg szónokoltok, hiszitek is, amit mondtok, de ha látótávolságon belülre kerül, amire vágytok, úgy megijedtek, hogy zabszem sem fér a feneketekbe. Hóka kapott rajta, hogy Eti ezzel vitát nyitott, s a mindent eldöntő mozdulat elodázhatóvá lett, beszédfordulatoknak pedig sosem volt szükségben, nem igazán értem, mondta sértődötten, hogy ezt honnét veszed! Onnan, felelte Eti gunyoros mosollyal, hogy nekem például – persze, most szigorúan csak elviokról beszélek – kifejezetten kedvemre való lenne egy olyan kapcsolat, mint

amilyet meglebegtettél. Hóka ebből biztatást hallott ki és közelebb lépett, de Eti feltartott tenyere megállította, ne, én ezt csak hipotetikusán értettem. Más kérdés, hogyha történetesen nem úgy érteném, ha megfelelőnek találnám a pillanatot egy ilyen lépésre, a reakciódat látva akkor is tudnám, hogy mi a következő etap: pánikszerűen menekülsz a közelemből, és az életben többé nem hallanék rólad. Ennyit a hős, nagyralátó, meg nem értett férfiakról. Hóka, mivel az önérzete sem engedte, hogy tovább adja az értetlent, elszánta magát egy újabb közelítő lépésre, két karját is nyújtotta Eti felé, mintha meg akarná ragadni a derekánál, és azt mormogta, ugye tudod, hogy minden hipotézis annyit ér, amennyi megvalósul belőle, te se ítéld rólam, amíg próbára nem tétél. Pardon, rázta meg a fejét Eti, félreértésben vagy a szerepek felől. *Én* nem teszek próbát, mert én nő vagyok. A jelet megadni mindig a férfi dolga.

9. Az előszoba felől ebben a pillanatban vakkantás hallatszott, és Hóka homlokát ettől kiverte a verejték. Az izmaiban már szinte ott élt a szándékolt, de végre nem hajtott mozdulat, ahogy Etihez lép, és derekának odaadó légyságából vagy tiltakozó megfeszüléséből tudná, meddig mehet el, de ruhán keresztül is elég volna éreznie a testét, hogy azután már le se tudja állítani magát. Milyen szerencse, hogy Géza kutyája, akit (úgy látszik) a Mozgalomtörténeti Múzeumba is magával visz, jelezte a hazatértüket, ennek köszönhetően tudják most időben letörölni vonásaikról az elmúlt percek árulkodó izgalmát. Ha nincs Batyu, a következő pillanatban látványos megszegyenülés vár rájuk. Fellélegzés helyett mégis inkább megalázónak érezte, hogy nem önmagának, hanem a véletlennek köszönheti, ha ép bőrrel ússza meg a helyzetet, de bármit inkább elviselne, mint azt, hogy még egyszer ilyesmi forduljon elő. Mivel az eddigi fogadkozásai, úgy tűnik, semmit sem érnek, azt is megint át kell gondolnia, amit átgondoltnak hitt. Tarthatatlan állapot, hogy Etitől egy csapásra elveszítse a fejét és elfelejtse, amit keményen megfogadott. A mai baklövésre sor sem kerülhetett volna, ha nem hagy magának kibúvókat, ha betartja, amit eltökélt. Ennek egyszer s mindenkorra véget kell vetni, hogy olyan ürüggyel többé ne állhasson elő az élet, aminek kedvéért engedne az elhatározásból, hogy kerüli Granicsáriékat. De ha *kizárólag Etitől* elszakadni nem lehet, márpedig nem lehet, akkor inkább Gézától is távol tartja magát. Észhez kell térni, gondolta, mert ma egyetlen pillanat választotta el olyasmi elkövetésétől, amiért másokat mélységesen meg szokott vetni.

10. Megjöttem a mozgalmi elfekvőből, kiáltotta Granicsári még az előszobából, s amikor feltépte az ajtót, zaklatott berobbanása úgy hatott a bent lévőkre, mintha flaszterkövet dobott volna közéjük. Hóka dermedten, a rettegéstől lebénulva állt, mert bár Géza nem tudhatta, hogy a jövetele előtt mi történt *majdnem*, a feldúlt viselkedése legalább is gyanakvást érzékeltetett, gyanakvásra pedig mi egyéb oka lett volna, mint kettesben és szemlátomást zavarban találni őket. Hóka gyűlölte, hogy egyáltalán *van* oka ijedezni, és századszor is átfutott az agyán, hogy ezt a fajta félelmet semmi sem éri meg. Géza hangja dühtől és gúnytól egyaránt izzott, és bár hamar kiderült, hogy a túlhabzó indulat nem nekik szól, Hókának időbe tellett, mire elhitte, hogy semmi sem fenyegeti. Nem fogjátok elhinni, mit hallottam

ma a nyálfolyatós veteránoktól, jelentette be Géza, és a hangja máris akkora felháborodást éreztetett, mintha régi veszekedést folytatna, szervusz, Gyurka, vette észre a vendéget, hoztad, ugye, amivel elkészültél, hadarta, mindjárt elolvasom, csak ezt muszáj előbb elmondanom. Most már Géza gyanútlanlansága lett gyötrelmes Hóka számára, szinte sértő volt, hogy rá eszébe sem jut féltékenykedni. Ennyire lenézne? Ha legalább furcsállotta vagy félreértette volna a helyzetet, ő most gépiesen keresgélne valami elfogadható magyarázatot, ám olyan valakivel szemben, aki nem is feltételezi, hogy a háta mögött akarhat valamit feleségétől, nem marad más, mint a szem bűnbánó lesütése és az egyik lábról a másikra állás zavart toporgása, de mindentől kutyául érezte magát. Eszébe jutott, amikor Géza a szeme láttára verte bele Batyu orrát a saját piszkába, és olyan dühödten ordibált, hogy a nyakán kidagadtak az erek, fogsz még az ajtó elé csinálni, büdös disznó? Nem fogsz, mert azt nem úsznád meg, te azonban okos kutya vagy, és ajánlom, hogy okos kutya légy! Batyu nyüszített, lapos kúszásban mászott el a vackáig, és minden módon kimutatta, hogy büntudat gyötri, na jól van, jól van, értjük egymást, szólt rá Géza gyöngéddé enyhült hangon, ami arról árulkodott, hogy szégyelli a kiabálását, s ettől nemcsak az őt töviről hegyire ismerő Batyu kezdett boldogan ugrálni, tudva, hogy *túl van* az egészen, hanem az is megkönnyebbülve lélegzett fel, aki csak tanúja volt a viharoknak.

11. Géza szemlátomást türelmetlenül várta, hogy amin eddig magában fortogott, végre odaokádhassa mások elé is. Itt van nektek a nap híre, bömbölte, és a nagyobb hatás kedvéért várt a folytatással. Alefet, igen, a mi Alefünket, ma kirúgták a Filológiai Intézetből. Úgy értsétek, ahogy mondom, nem áthelyezték, nem rosszabb állást, kisebb fizetést, alacsonyabb beosztást kínáltak neki, hanem szabályszerűen az utcára tették. Hogy ezután miből fog élni, *ezeket* nem érdekli, a főnöke bizalmasan megsúgta, hogy tehetetlen, mert fentről jött az ukáz. Van egy másik hírem is, és a kettő együtt igazán érdekes. A Művészellátóba új külkapcsolati osztályvezetőt neveztek ki. Az állás amúgy nem tészta, csak jól hangzó titulus és korrekt fizetés, de ha meghalljátok, hogy *kinek* jutott, mindjárt megértitek: nem egyszerű kinevezésről, hanem politikai gesztusról van szó. Géza újabb hatásszünetet tartott, aztán őket nógatta, gyerünk, költők, gyerünk, társadomelemzők, mozgósítsátok a tudásotokat, a fantáziátokat és tippeljétek meg, kifélékkel-mifélékkel kapcsolatban érzik úgy odafent, hogy elkél a rehabilitáció? Kinél nem számít, hogy ért-e ahhoz, amivel megbízzák? Kit biztosít bizalmáról az a rendszer, amelyikre az illető eddig csak a nyálát köpte? Na? Semmi? Hát kinek jusson megbecsülés ott, ahol egy Alefet az elképesztő tudásával, a makulátlan múltjával arra lehet ítélni, hogy dögöljön éhen? Kinek ülhetnek mindenfelé számlélétrán felkapaszkodott haverjai, akik bár szintén disznómód viselkedtek, megúszták a felelősségre vonást, s így módjuk van hóna alá nyúlni más gennyládáknak is, például a legocsmányabbnak, akit ez a föld a hátán hordott? Nyögd már ki, szólt rá Eti alig leplezett ingerültséggel, cifrázod, mint valami költő, aki a lényeg helyett mellébeszél. Hókának arcizma se rándult, azt gondolta, ha ez Eti bosszúja akar lenni, eltévesztette a házszámot, mert éppenséggel örülhetne, hogy nem voltam rámenősebb, mert ha az imént gyorsabb vagyok, most mi lenne velünk, na ugyan mi? Nem csigázlak to-

vább titeket, folytatta Géza, és vészjóslóan felforrósodott a hangja, Sunyó Sándorból csináltak *Nagy Krekket* az elvtársak! És ugye egyetértünk: ez mindent elmond róla, hogy mi folyik itt. Törökülésben kuporodott fel Eti ágyára, a két combja közé lógatta busa fejét, a hüvelykujjaival meg malmozott, mintha azt latolgatná, elmondja-e vagy se, amit a történetek nyomán elhatározott? Vánszorgó másodpercek teltek el így, talán maga a döntés tette izgatottá, talán a fogadtatásától tartott, de kissé mintha remegett volna a szája széle, s ahogy megszólalt, belesápadt. Ezzel, ami ma történt, számomra minden egyértelművé vált, jelentette ki, és szemüvege alól árgus szemmel leste, sejtik-e, hogy ez mit vetít előre? Azt hiszem, folytatta, de bármily elszánt volt a hangja, érződött, hogy amit mondani készül, azt nehezebbre esik kimondani, én azt hiszem, hogy ami itt folyik, az árulás. *Ezek*, vagyis *ők* felőlem hívhatják szocializmusnak, de nekem innentől csak kutyakomédia, már bocsánat Batyukám, nem rólad van szó. Azt is végiggondoltam, hogy ebből számomra mi következik. Arra jutottam, hogy nekem ehhez a vircsafthoz nem szabad asszisztálnom, tehát íróként sem leszek a bohócuk, nem fogok viccelődni, vagy ahogy ők mondják, *a nehéz hétköznapiakba egy kis vidámságot csempészni*. Most jön el az az idő, amikor mentől rosszabb, annál jobb. El is hallgatott, hogy Etinek és Hókának legyen ideje felfogni a bejelentése súlyát. Az Alef-ügy meg a Sunyó-ügy számomra utolsó csepp a pohárban. Ha pedig az együttműködés lehetetlenné vált, márpedig azzá vált, akkor annak jött el az ideje, hogy mi, így gondolkodók, szervezni kezdjük, Géza szemében egy pillanatra játékos fény villant, szervezni kezdjük az *ohmot*. A kicsodáát, húzta el Eti a kérdést, s a hangjából olyanfajta bosszankodás érződött, ami korábbi hasonló szóváltásokból üledpedhetett le. Akkor ne játszd nekem a vicceskedő szatirikust! Eszembe sincs, legyintett Géza, ez már konspiratív nyelven volt mondva, az ohm tudniillik az *ellenállás* mértékegysége. Hókára kacscintott, kérdezd meg őt, nemrég jött ki az iskolapadból, ő is tudja, hogy létezik ohmikus *ellenállás*. Eti úgy pattant fel, mint akiből csúfot űznek, na, még csak ez hiányzott! Tudd meg, Tóth Géza, hogy ez, amit művelsz, nem ohm-, hanem *kobmikus*, sőt direkt *szánalmas*! Kirohant, és az ajtót dühöngve csapta be maga után. Granicsári restelkedve próbálta mentetetni Hóka előtt, vannak napok, mikor nem kell őt komolyan venni, ha érted, miről beszélek, talán megjött a havi baja, de Eti okos és rendes nő, idővel majd lenyugszik és benne lesz.

12. Attól, aminek kénytelen-kelletlen tanúja lett, Hóka többszörösen is megszeppent. Most ébredt tudatára, hogy Géza és Eti között még a nézeteltérés is más fajsúlyú, mint amilyen Eti és közte valaha is lehetséges lenne. Az ő egymásra kaffogásaik kisded gyermekjátékok ahhoz a feszültséghez képest, ami a házaspárt szembefordítja ugyan, de – minden látszat ellenére – a másokhoz fűződő kapcsolatainál erősebben fűzi össze. S ott volt a másik félelem, ami Géza bejelentésétől fogta el, és rémisztőbb volt a korábinál, mert a hetedik érzeke azt súgta, hogy ettől esik csak igazán csapdába. Most már ugyanis, ha akarja, ha nem, foglya marad a helyzetnek, holott éppenséggel az eddiginél is több oka volna menekülésre fogni a dolgot. A távolságtartást, amit Eti miatt határozott el, épp mostantól nem válthatja valóra, mert ha megtenné, azután az Isten se mosná le róla, hogy nincs más oka, csak a közönséges gyávaság, a rettegés Géza *ohmjától*, az ellenállás meg-

hirdetésétől. Hogy Sunyó Sándort utálni, Alefért meg szorítani – ezek főképp Géza ügyei, és őt, Hókát, utálatra, illetve aggodásra igazából csak Géza barátsága készíteti, vagyis részvétele az *obm*ban nem az illetők iránt táplált saját érzelmeiből fakad, hanem csupán közvetett kötődés –, ezt bárki spekulációnak minősítené, ha lenne a barátai között olyan, akit beavathatna ilyesmikbe. Azt sem vallhatná be, hogy a legerősebb érzése sem egyéb, mint annak bizonyítani akarása, hogy bár Granicsárinak több a vesztenivalója, mert magasabbról mélyebbre lehet zuhanni, s őt ez mégsem tartja vissza semmitől, akkor becsületből neki, Hókának is meg kell mutatnia, hogy ő sem fél kockáztatni. Ebből csupán a szolidaritás személyes ügy, mert utálna magát, ha olyankor kezdene kerülni valakit, amikor az illetőnek társakra van szüksége. A helyzet tehát elég kacifántos: Granicsáriék közelében maradni *derék dolog*, de kínos is, mert akkor válik szinte kötelezővé, amikor ő – magántermészetű okokból – épp el akarná szakítani a hozzájuk fűződő szálakat. Ezért a Géza-féle *obm* az ő számára nem úgy működik, mint lehetőség a ma kiszzerű körülményei között egyfajta heroikus helytállásra, hanem minden mást felülíró ürügyként szolgálja azt a rejtett célt, hogy *kénytelen legyen* találkozni Etivel. Nem hinné el senki, hogy ő nem az ellenállást szervező Granicsárit kerüli, hanem Eti férjét, és ha távol tartja magát tőlük, azt éppenséggel a barátja kedvéért teszi. Félni fél, de nem a várható retorzióktól, még csak nem is Géza haragjától, és nem Eti vonzerejétől, hanem leginkább önmagától, mert ki tudja, mi kavarodik abból, ha folyton szembesülnie kell az Eti nevű kísértéssel?

